

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VIII. De Indulgentijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

• sunt cit. Navarrus cap. 16. n. 49. & Gutierrez n. 36. quod, prolem ex marito susceptam, præsumere possit, l. Miles 11. §. 9. ff. ad L. Jul. de Adult. ob favorem matrimonii & prolis: quæ ex possessione legitimitatis in dubio deici non debet, arg. Reg. In pari 65. in 6. præsertim cum, concurrentibus diversis feminibus, generationem ex maximè consueto fieri solere, Medici testentur.

146. Casu autem, quò prolem suam esse ex sufficientibus indiciis rationabiliter credit, eum ad restitutionem ex honestate duntaxat & quadam decencia obligari, existimat Sotus Lib. 4. de Justicia 9. 7. art. 2. At melius Sylvester V. Adulterium, n. 7. Navarrus cit. n. 49. Lessius cit. cap. 20. n. 42. & 45. Gutierrez n. 38. & alii hòc casu, sicut adulteram, si possit, sic & adulterum ex justitia obligant non solum ad refusionem expensarum, quas putatius pater ad alendam vel dotandam prolem non suam fecit: sed etiam ad compensationem omnium damnorum marito ejusque legitimis liberis aut hæredibus illatorum, si hanc facere sine gravi vitæ aut famæ periculo possit. Ratio est: quia adulter ejusmodi damnorum causa moralis existit, eò ipsò; quòd cum aliena uxore voluntariè exercuerit actum, ex quo suâ naturâ sequi solet generatio prolis, cum marito ejusque legitimorum liberorum & hæredum damno ut plurimum conjuncta, ut rectè observat Laiman Lib. 3. tract. 3. p. 3. cap. 14. n. 2.

ARTICULUS VII.

De Indulgentiis, SUMMARIUM.

147. Indulgentia definitio.
148. Peccatò remissò, remanet pena temporalis.

149. Datur thesaurus satisfactionum Christi & SS.
150. Et dispensatur per Indulgentias:
151. Quæ vel Totales, vel Parviales:
152. Personales, Reales, vel Locales:
153. Perpetua vel Temporales sunt:
154. Et aliter vivis, aliter mortuis applicantur.
155. Indulgentiarum usus per antiquum est.
156. Totales pro defunctis solus Papa:
157. Parviales pro vivis Episcopi,
158. Archiepiscopi, Legati Papa & Cardinales:
159. Non etiam parochi & prælati inferiores concedunt:
160. Nisi ex privilegio vel consuetudine.
161. Indulgentia dantur Fidelibus,
162. Subjectis jurisdictioni concedentis:
163. Qui à se concessas ipse quoque,
164. Uti & Exempti lucrantur.
165. Valida earum concessio justam,
166. Et concessioni proportionatam causam exigit.
167. Indulgentias lucrantur soli fideles non excommunicati,
168. Existentes in statu Gratiæ Dei,
169. Et injunctum opus peragentes,
170. Cum intentione lucrandi non solum formali:
171. Sed habituali quoque & interpretativa.
172. Indulgentia ad certum tempus ipsius lapsu:
173. Ad beneplacitum data, morte concedentis cessant:
174. Simpliciter concessæ, perpetuò durant:
175. Nisi pereat res,
176. Vel destruat locus, cui sunt annexæ.

147. **I**ndulgentiarum nomine ab Ecclesia PP. ac DD. & *presenti Rubrica* subiectis textibus non mollities educationis & gubernationis, sive permittendi connivendive nimia facilitas, ut apud Latinos à Quintilano *Lib. 1. cap. 3.* sed debiti liberalis iustaque remissio denotatur; Indulgentiæ enim, ut hoc loco & communi fidelium usu accipiuntur, aliud non sunt, quàm Pœnæ temporalis pro peccatis actualibus remissis debita relaxatio, seu solutio de Thesauo Ecclesiæ per applicationem satisfactionis Christi & Sanctorum. Pro cuius ex *Extravag. Unigenitus 2. inter communes* de promptæ, & quoad sensum ab omnibus receptæ definitionis pleno intellectu tria notanda sunt.

148. Primum est, peccatò quoad culpam per Sacramentum Pœnitentiæ in re aut voto susceptum, & per illum ipsum actum, per quem culpa remittitur, etiam quoad pœnam æternam, secundum Tridentinum *Sess. 5. cap. 14.* jam remissò plerumque remanere pœnam aliquam temporalem, in hac vita per orationem, jejuniùm, eleemosynam aliisque pia & satisfactoria opera solvendam; vel in altera seu Purgatorio luendam, secundum eisdem S. Synodi definitionem *Sess. 13. cap. 7. & 8.* Bellarmin. *Lib. 4. de Pœnit. à cap. 3.* Suarez *de Pœnit. disp. 37. s. 1.* & Laiman *Lib. 5. Theolog. tract. 6. cap. 15. n. 1.* Quam veritatem Catholicam DD. isti cum SS. PP. ostendunt ac declarant ex Divinæ scripturæ libris: sex quibus peccata, vetiti fructus comestione à protoparentibus in paradiso, *Genes. cap. 3. à v. 16.* diffidentia in Deum à Moyle & Aaron, *Deuteron. cap. 32. v. 5.* adulterio & populi numeratione à Davide, *Lib. 2. Reg. cap. 12. v. 14. & cap. 24. v. 13.* ab aliis aliter commissa & quoad culpam pœnamque æternam jam remissa, lacrimis

aliisque piis operib⁹ expiata constat & delectatâ residua pœnâ temporale, quam Deus ab iis expetebat, fere instar Principum terrenorum: qui violatæ vel contemptæ Majestatis suæ reis & humiliter pœnitentia pro venia supplicantibus injuriam quidem sibi illatam remittere, eosque recipere in gratiam: pecuniariam tamen aliamve pœnam temporalem ab iis exigere, itaque rigorem Justitiæ Clementiâ temperare solent.

Alterum, ab humani generis Redemptore Christo domino Ecclesiæ suæ relictum suorum meritorum & satisfactionum cumulum seu thesaurum infinitum: eidemque sanctissimæ ejus Matris Virginis, BB. Martyrum, aliorumque vitæ innocentia & operibus præstantium Sanctorum merita, & ipsi ad plenam reatum relaxationem non necessarias satisfactiones accessisse. Quas satisfactiones, ut homini profint, ei applicari necesse est, vel immediatè per ipsum Christum Dominum, ut latroni in Cruce, Mariæ Magdalene & quibusdam aliis, quibus ad reatum cujusvis plenam remissionem profecerunt: vel per usum Sacramentorum, præsertim Baptismi ac Pœnitentiæ, quibus quoad remissionem culpæ pœnæque æternæ, & alicujus saltem temporalis: vel extra Sacramentum per Christi in terris Vicarium concessione Indulgentiarum, quibus quoad pœnæ temporalis, post culpam jam remissas remanentis, plenam vel partialem remissionem nobis applicantur, Sylvester *V. Indulgentia, n. 4. cit.* Suarez *disp. 51. s. 1. n. 2.* & Laiman *n. 1.*

Tertium, satisfactionum illarum thesauri dispensationem, sive ejus applicationem ad remissionem sæpe remanentis pœnæ temporalis; ac proinde Indulgentias concedendi potestatem B. Petro cælestis Regni clavigero ejusque successoribus Christi Vicariis in terris commissa, ut

iam, ut *Extravag. cit. post pr.* advertit Clemens VI. facta autem ea commissio est verbis, *Pasce oves meas*, Joan. cap. 21. v. 18. quibus à Christo impleta est promissio eidem B. Petro facta, *Tibi dabo claves Regni caelorum: quodcumque solveris super terram, erit solutum & in caelis*, Matth. cap. 16. v. 19. Quæ promissio, cum generalis, nemini nociva & supremi Ecclesiæ capitis ac Principis gratia seu beneficium sit, sic exaudienda est, ut omne vinculum & Regni caelorum ingressus impedimentum: & sicut culpæ poenæque æternæ reatum, sic etiam hoc remissio sæpe remanentem temporalem poenam comprehendat, arg. c. *Cum dilecti* 6. de *Donat. & c. Olim* 16. de *V. S. cit.* Suarez n. 5. Laiman. n. 2. & Palao *Tracl.* 24. *disp. unic. p. 2. n. 6.* sic declarata

151. Indulgentiæ variæ sunt partitiones; Primò enim alia Totalis, alia Partialis dicitur *Extravag. cit. V. Quem quidem*: quarum illà ei, cui applicatur, tota poena, in hac vel altera vita in Purgatorio exsolvenda: istà ejus duntaxat pars: eaque vel determinata, vg. tertia aut quarta remittitur.

152. Secundò alia Personalis, alia Realis vel Localis est, prout per se & directè conceditur personæ, pium aliquod opus peragenti, quam sequitur juxta naturam privilegii personalis & *Regulam 7. in 6.* vel rei, vg. imagini, Rosario, numismati: vel loco, vg. Ecclesiæ, Sacello, Oratorio conceditur, & hominibus remiferentibus vel locum visitantibus, in eo orantibus, vel pium opus peragentibus prodest.

153. Tertiò alia Perpetua & alia Temporalis: quarum illa durat, donec revocetur, vel intereat res, aut sinè reedificationis spe destruat locus, cui directè est concessa: ista datur ad certum tem-

pus, eoque exactò finitur.

Quartò alia pro Vivis datur, & alia pro Defunctis: quæ inter se differunt in modo applicandi satisfactiones Christi & Sanctorum; cum hæc vivis applicentur per modum absolutionis, sive à superiore tanquam giudice eum, cui dantur, satisfactione ex Ecclesiæ thesauro sive Christi & Sanctorum satisfactionibus Deo oblatis, à poena temporali pro peccatis debita absolvente conceduntur: defunctis autem per modum suffragii duntaxat & solutionis, exhibendò Deo de eodem thesauro satisfactionem & quasi pretii solutionem, adjunctis precibus; ut eam in satisfactionem pro debito poenæ temporalis misericorditer acceptare, istamque illius intuitu remittere dignetur, ad animam ex Purgatorii flammis liberandam, *citt. Suarez Disp. 53. f. 2. n. 4. & f. 3. n. 15. Laiman. cap. 7. n. 3. & Palao p. 10. n. 2.* Ratio differentiæ est; quòd, cum *v. 19. & 18. cit.* Papa potestas data sit ligandi ea, quæ super terram: non, quæ sub terra sunt, ullam jurisdictionem exercere nequeat in animas defunctorum; ac proinde his thesaurum illum non per modum absolutionis, quæ jurisdictionis actus est: sed per modum suffragii duntaxat valeat applicare.

Porro Indulgentiarum usum in Ecclesia antiquissimum, *Extravag. 1. inter com.* Bonifacius VIII. & S. Synodus Tridentina *Sess. 25. in Decreto de Indulg.* declarat: & *citt. Bellarminus cap. 3. Suarez Disp. 49. f. 2.* & alii non solum ex Ecclesiæ traditione & continuo usu: sed præcorum etiam PP. & Conciliorum testimonio ostendunt: eumque ab ipsis Apostolis derivatum, verisimiliter desumunt ex 2. Corinth. cap. 2. v. 10. quò locò Apostolus incestuosum, quem corpore quidem absens, præsens autem spiritu excommunicatum poenis Ecclesiasticis sub-

cis subjecerat, 1. Corinth. cap. 5. v. 3. rogantibus Corinthiis spirituali clavium potestate absolvit, poenâ etiam temporali, quæ remanserat, remissâ.

156. De iuribus nunc primò est de personis, indulgentias largiendi obtinentibus potestatem. Et summo quidem Pontifici Christi in terris Vicario, sicut regendi Ecclesiam, sic istius thesaurum per indulgentiarum concessionem dispensandi, potestatem competere, jam est insinuatû. Totales etiam sive plenarias ac perpetuas indulgentias fidelibus concedi ab ipso solo posse, *Extravag. Unigenitus cit.*, expressum est. Eò autem inferioribus, & ipsis etiam Episcopalis Ordinis Prælati Partiales sive non plenarias & temporaneas duntaxat concedendi facultatem immediatè, non ex commissione Christi, sed sola delegatione Apostolica competere, non obscurè colligitur ex *Extravag. cit.* dum eâ Ecclesiæ thesaurum per satisfactionum Christi & Sanctorum applicationem dispensandi potestatem à Christo Domino B. Petro istiusque successoribus, suis in terris Vicariis commissam, asseritur. Ratio est; quia dispensatio thesauri Ecclesiæ per indulgentiarum concessionem non est actus Ordinis, sed Jurisdictionis: quàm inferioribus etiam Ordinis Episcopalis Prælati immediatè non ab ipso Christo: sed istius in terris Vicario Romano Pontifice concedi, *Lib. 1. tit. 31. à n. 78.* dictum est cum S. Thoma *in 4. dist. 20. q. 1. art. 4. cit.* Sylvestro *q. 5.* Suarez *f. 1. n. 13.* & Laiman. *cap. 4. n. 1.*

Ex Papæ etiam commissione Jure facta, ac proinde potestate ordinariâ & ratione dignitatis suæ competente, Episcopi nullas indulgentias pro defunctis concedunt; quòd eas concedendi potestatem exercere solummodo valeant respectu subditorum, *c. Cum ex eo 14.*

junctò *c. Quod autem 4. ubi Innocent. Navarrus de Indulg. notab. 23. n. 4. & cit. Suarez Disp. 55. f. 3. n. 9.* Pro vivis autem in Dedicacionibus Ecclesiarum unius anni eò die, & 40. dierum indulgentiam in Dedicacionum anniversariis obtinendam largiuntur, *c. Cum ex eo cit.* ut fidelibus eas lucrantibus tantùm poenæ temporalis remittatur, quantæ remissionem uno anno vel 40. diebus in hoc seculo poenitendò consequerentur, ut cum Epone de *Indulg. n. 121.* Barbosa de *Offic. Episc. alleg. 88. n. 14.* observat. Ejus autem potestatis limites si egrediantur, & ampliores indulgentias largiantur, concessio invalida est, *c. fin. in 6.* non tamen tota, sed solummodo quoad excessum; ne utile per inutile vitietur, contra *Reg. 37. in 6.* cui locus vel maximè est in gratis & liberalitatibus, *l. Sancimus 34. C. de Donat. &* cum utile ab inutili separari potest, *l. 1. §. 18. ff. de Aqua quotid. & ast.* Glossa *in c. fin. cit. V. Non obtineant. ubi Joan. Andr. cit. Suarez f. 3. n. 14. & Barbosa n. 22.*

Eandem, quam Episcopi, potestatem in propria sua diocesi obtinent Archiepiscopi: qui etiam quibusvis suffraganeorum suorum Ecclesiis, quas Episcopi, scilicet 40. dierum indulgentias, etiam extra actualis visitationis tempus largiri valent, *c. Nostro 15. secundum statutum Concilii generalis 6. Cum ex eo cit.* ut illas visitantes duplicem quadragenam, sive 80. dierum indulgentias simul lucrentur, *cit. Suarez n. 7. & Palao p. 5. n. 8.*

Neque adversatur; quòd Archiepiscopus subditorum suorum suffraganeorum iudex ordinarius non sit, extra casus Jure expressos, *can. Nullus, can. seq. 9. q. 3. & c. Pastoralis 11. pr. de Offic. Ordin. &* jurisdictionem extra proprium territorium nequeat exercere, *c. fin. de Constitut.*

Constitut. in 6. quia posterius hoc verum duntaxat est de jurisdictione contentiosa & quæ cum iudiciali strepitu exercetur, *arg. c. fin. cit. pr.* Indulgentiarum autem concessio non contentiosa, sed voluntaria jurisdictionis est actus, qui extra proprium territorium non prohibetur in subditos, Panormit. *in c. Nostro cit. n. 3.* quales, quoad ejusmodi concessionis actum, respectu Archiepiscopi etiam sunt subditi ipsius suffraganeorum, Suarez & Palao *l. cit.*

Non minorem, imò majorem fere, quam Archi. & Episcopi, indulgentias largiendi potestatem obtinent in provinciis suis sedis Apostolicæ Legati, Panormit. *in c. 1. de Offic. legati n. 2.* Quæ tamen, quod communi Jure non expressa sit, quanta singulis jure competat, ex usu & commissione sive legationis literis est desumendum. Ipsi etiam S. R. E. Cardinalibus competentem centum dierum indulgentiam impertiendi potestatem non in Jure communi: sed speciali, scilicet in privilegio, Bolognetus *de Indulg. n. 21.* imò eam in non scripto & ex consuetudine orto jure consistere, Navarrus *Notab. 21.* ait apud Gobat *de In-*

^{159.} *dulg. n. 55.* Parochos autem & Prælatos seculares Episcopò inferiores, sicut & sede vacante, Capitulum Cathedralè, istiusque & Episcopi Vicarium generalem, ullà ejusmodi potestate Jure communi non gaudere, res est omnino explorata. Eadem ratio est Prælatorum & aliorum superiorum Regularium: quorum tamen permultis respectu subditorum suorum aliqua competit ex privilegio: ex cujus tenore, quanta cujusque sit, est desumendum.

^{160.} An eas concedendi facultas acquiri valeat consuetudine, dissensio est inter DD. id enim cum Turrecremata *in §. Item in Levitico post can. Qui aliquan-*

do 87. dist. 1. de Poenit. negant Sotus in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. & cit. Suarez f. 4. n. 3. & contra cum Glossa fin. in c. Accedentibus 12. de Excess. prel. & Panormit. ibid. n. 2. affirmant cit. Laiman. cap. 4. n. 4. & Gobat n. 79. Ratio illorum est; quòd indulgentias concedendi potestas communicetur voluntate Papæ: qui, si eam ab inferioribus exerceri sciat, & non contradicat, tacite eam communicare intelligitur; ut consuetudine nequaquam opus, imò huic locus amplius non sit. Si verò id ignoret, ejus consensus, ad consuetudinem introducendam ejusque vi acquirendam illam potestatem necessarius, desideretur; cum ignorantis nullus sit consensus. Verum, quia ad consuetudinem necessarius Papæ & alterius legislatoris consensus per ipsos canones & leges, consuetudinem approbantes, eisque non scripti Juris vim conferentes habetur, juxta dicta *Lib. 1. tit. 4. n. 26.* sicut vota & juramenta, sic etiam pro peccatis debitam pœnam temporalem indulgentiarum concessione relevandi potestatem vi consuetudinis saltem immemorialis acquiri posse, verissimilius est.

Neque in contrarium facit reprobatio consuetudinis, vi cujus sine proprii Episcopi licentia confessarii libera electio à subdito acquiratur, *c. Si Episcopus 2. in 6.* quia illatio à diversis legitima non est, præsertim quando, ut in proposito, ratio est diversa; cum sine Episcopi licentia confessarium eligendi facultate: non etiam potestate concedendi indulgentias disciplina Ecclesiastica frangatur aut relaxetur nervus, & obedientiæ subditus subtrahatur: & hæc solummodo inducens consuetudo ac præscriptio Jure sit reprobata, *c. Cum inter 5. de Consuet. & c. Cum non liceat 12. de Præscript. Glossa in c. Si Episcopus cit. V. Consuetudinis.*

Dubium

161. Dubium secundò est de iis, quibus indulgentiæ profunt: cuius resolutio satis expedita est; cum enim earum concessio actus sit jurisdictionis: hæc autem ligandò & solvendò in non subditos non exerceatur, consequens, & c. *Quod autem cit.* ab Alexandro III. decisum est, eas solis subditis prodesse. Quare Indulgentiarum omnino incapaces sunt infideles; cum Ecclesiam non ingressi per Baptismum, & subiecti non sint spirituali & Ecclesiasticæ potestati, c. *Gaudemus 8. de Divor.* Ob eundem jurisdictionis defectum in Ecclesiarum Dedicacionibus &c. ab Episcopo concessas ejus tantum subditi dioecesani &, qui in ejus dioecesi per majorem aut notabilem anni partem commorandò quasi domicilium in ea fortiantur: extranei verò non lucrantur: nisi his proprii Episcopi specialiter consenserint, ut eas lucrari possint, Panormit. in c. cit. n. 7. peregrinis & pia loca visitare volentibus consulens, ut indulgentias in his à Pralato Papâ inferiore concessas lucrandi licentiam à proprio Episcopo petant, cit. Navarrus *Notab.* 31. n. 12. & Barbosa *Alleg. cit. n. 25.* Unde

162. Ex eodem defectu jurisdictionis indulgentias ei, à quo concessæ sunt, ad temporalis pœnæ remissionem non proficere videri potest; quòd jurisdictionem in seipsum exercere nemo valeat. Hòc tamen non obstante, à Papa toti Ecclesiæ, & ab Episcopo dioecesanae communitati propositas etiam concedentibus prodesse, D. Thomæ in *Addit. ad 3. p. 9. 27. art. 4.* Suarez *Lib. 6. de LL. cap. 12. n. 8.* Laiman. *Lib. 1. tract. 4. cap. 27. n. 31.* Barbosa *cit. alleg. 88. n. 28.* & apud hunc aliorum communis sensus & solida ratio est; quòd conditionis non deterioris sint, nec esse debeant, quàm ipsi subditi fideles; ac proinde ex justa

& rationabili causa concessarum participes esse etiam ipsi debeant ac possint; quia, sicut voti relaxatio, sic Ecclesiæ thesauri dispensatio per Indulgentias non est actus jurisdictionis contentiosæ & coactivæ sed voluntariæ; inter eos à quo, & in quem exerceatur, personarum distinctionem non exposcentis, per tradita *Lib. 3. tit. 7. n. 15.*

An Ecclesiæ vg. in ejus Dedicacione vel istius anniversario ab Episcopo concessæ exemptis profunt, in dubium aliqui ex ea ratione vocant; quòd, cum ipsa exemptione immediatè subjiçiantur Apostolicæ, & Episcopali jurisdictioni subtrahantur, sicut exempta loca comparantur sito extra dioecsin, sic exemptæ personæ extranearum instar reputentur, *can. Luminofo, 18. q. 2. & c. 1. fin. de Statu Regul. in 6.* Hæc tamen ratione non obstante, illas exemptis quoque prodesse, cum Navarro *cit. n. 13.* tenent Bellarminus *l. cit. cap. 11. q. 3.* Cochier *de Jurisdic. Ordin. in Exempt. q. 58. n. 5.* & Pirrhing *ad hanc Rubr. n. 47.* ne exemptio, quæ inducta est ob favorem & utilitatem exemptorum, in eorum odium ac dispendium retorqueatur, contra *Reg. 61. in 6. & l. Quod favore 6. C. de LL.*

Dubium tertio est de causa concessionis indulgentiarum. Justam esse oportere, perspicuè tradit Clemens VI. B. Petro & successoribus concessum Christi meritorum & satisfactionum thesaurum salubriter *Ex propriis & rationabilibus causis* dispensandum, asserens *Extravag. Unigenitus cit. V. Quem quidem.* Sed hoc, sicut de concessionis honestate exploratum, sic anceps videri potest de valore; quòd multa prohibeantur, quæ si facta fuerint, roboris obtinent firmitatem, c. *Ad Apostolicam 16. de Regular.* & in Jejunii aliæve simili lege dispensatio, absolutio ab excommunicatione & similia

163. **164.** **165.**

similium pœnarum remissiones, cum, ul-
lâ iustâ causâ non poscente vel suadente,
obtinentur, specie quidem honestatis,
non etiam valoris robore destituuntur.
Cur non idem statuatur de simili indul-
gentiâ concessione? Sed alia ratio istius
est, quàm dictæ dispensationis ac remis-
sionis; cum his à sua voluntate pendens
obligatio vel pœna remittatur: Indul-
gentiâ verò concessione expendatur Chri-
sti satisfactionum thesaurus: cuius do-
minus Christus, Papa autem solummodo
dispensator est, *Extravag. & V. cit. da-
tus*; ut eum secundum voluntatem Chri-
sti committentis expendat in ædificatio-
nem, non in destructionem, 2. Corinth.
cap. 10. v. 8. Unde, cum contra domi-
ni voluntatem facta rerum commissarum
dispensatio non illicita solum, sed inva-
lida quoque sit, honestate simul ac va-
lore destituta erit etiam sine iustâ causâ
facta concessio Indulgentiâ, & tanquam
thesauri satisfactionum Christi dissipatio,
non subsistet, secundum decisionem
Innocentii III. *Indiscretas ac superfluas
indulgentias reprobantis e. Cùm ex eo cit.*
S. Thomas in *Supplement. 9. 25. art. 1.*
*cit. Navarrus notab. 15. n. 17. Sottus
Disp. 21. q. 2. art. 2. & Suarez Disp. 54.
f. 2. n. 3.*

166. Sicut autem sola liberatio ab obli-
gatione præstandi, quod Deo est promif-
sum & relaxandi votum: sic indulgentias
quoque largiendi causa rationabilis ac suf-
ficiens non est sola liberatio à pœna tem-
porali; cum, si generalis huiusmodi cau-
sa finalis sufficeret, quodvis votum re-
laxandi; & quasvis indulgentias cuiusvis
& quodvis momentò concedendi sufficiens
& iustâ causa foret: quod communi fi-
delium & Orthodoxorum DD. sensui ad-
versatur. Esse ergo debet causa à gene-
rali illa distincta: ut v.g. sunt exaltatio
Ecclesiæ, conversio infidelium, hæresum

extirpatio & propagatio Fidei Christi-
anæ, Concordia Principum Christiano-
rum, Reformatio vitæ, morumque emen-
datio, excitatio ad studium devotionis
ac virtutis, Dei & Sanctorum cultus pro-
motio, obsequiorum ac meritum re-
muneratio, spirituale solatium anima-
rum & similes aliæ, non solum publi-
cum, sed privatum etiam bonum spe-
ctantes. Ex quibus etiam concedendæ
Indulgentiæ, ut rationabiles sint, ipsæ
esse debent proportionatæ; ut quantò
causa rationabilior graviorque est, tan-
tò major & liberalior indulgentia sit; ne-
si causæ non proportionata & excessiva
sit, contra generalis Concilii decretum
*Indiscreta & superflua evadat, e. Cùm ex
eo cit. laudati Bellarmin. cap. 12. Suarez
f. 3. n. 5. & Laiman. cap. 5. n. 1.*

Dubium quare est de requisitis in
eo, qui indulgentias est lucraturus, 167.
Quem baptizatum, & largienti subditum
esse oportere, planum est ex dictis, Præ-
terea in eo exigitur

Primo; ut ligatus non sit majori ex-
communicatione; quia censura hæc com-
munibus Ecclesiæ suffragiis, sacrificiis &
orationibus & bonis spiritualibus privati,
*can. Omnis Christianus 32. can. Canonica
ca 105. Sc. 11. q. 3. ut plenius tradetur
ad Rubr. seq. n. 30. & 34.*

Secundo; ut in gratia Dei consti-
tutus sit tempore consecutionis; quia ad-
strictus pœnæ æternæ incapax est per In-
dulgencias obtinendæ remissionis pœnæ
temporalis debitæ pro peccato, cum
quia indulgentia non nisi verè pœnitenti-
bus applicatur, *Extravag. & V. Quam
quidem cit.* tum verò; quod provida ac
prudenti gubernationi Dei non conve-
niat, ut pœnam remittat ei, qui in cul-
pa & inimicitia statu perseverat. *Tem-
pore, inquam, consecutionis; quia ex
communis DD. sensu ad indulgentias con-*

secutionem necessarium non est, ut præscripta opera omnia in statu gratiæ peragantur: sed sufficit, si in eo compleantur; quòd status gratiæ propter indulgentiæ effectum potius, quam præscriptum opus exigatur, *citt. Navarrus Notab. 19. n. 17. Suarez Disp. 52. f. 2. n. 7. Palao p. 8. n. 3. & Gobat n. 152.* cum nonnullis excipiens casus, quibus Papa specialiter exigit; ut opera in statu gratiæ aut à verè penitentibus peragantur: vel opus, quod præscriptum est ad propitiandum Deum, cum istius offensa actuali, ut vg. communio sacrilega, est conjunctum: & generaliter consultum, asserens; ut quis omnia opera in Gratia Dei peragere, & istius statum procurare, perfectâ contritione præviâ, conetur.

169. Tertio; ut pro indulgentiæ consecutione injunctum opus totum peragatur; cum enim concessio sub certa forma & conditione facta, illâ non servatâ, & istâ non impletâ, planè corruat, *c. Cum dilecta 22. de Rescript. & l. Mevius 55. ff. de Condit. & demonstr.* opera pro indulgentiæ consecutione præscripta non omnia, sed quædam duntaxat implens eam non consequetur; quòd non servet formam, nec impleat conditionem, sub qua ea est concessa, *citt. Navarrus n. 17. Suarez f. 5. n. 3. & Laiman. cap. 6. n. 3.* qui talem indulgentiæ etiam partem non consequitur; quòd istius non pars partem, sed totum opus implenti tota sit promissa. Rectè tamen iidem DD. excipiunt casum, quò indulgentiæ concessæ sunt præscriptum opus, in quantum potest, implenti, sicut *Extravag. Unigenitus cit.* Jubilæi indulgentiæ concessæ sunt ad visitanda Apostolorum limina arripientibus iter, quantumvis impediti eò nequeant pervenire.

170. An opera illa peragenda sint cum in-

tentione indulgentiæ lucrandi, *disensio* quædam est inter DD. euntes in partem utramque. Mihi satis certum est, & Ecclesiæ praxis docet, non exigi formalem, cum; quòd indulgentiæ concedi moribundis animam agentibus & omni sensu destitutis, iisdemque administrari soleat extremæ Unctionis Sacramentum; tum verò; quòd, formalem necessariam esse, non constet ex natura rei, neque ex summi Pontificis indulgentiam concedentis voluntate. Imò cum Salas *de LL. disp. 17. cap. 5. pr.* Coninck *de Sacrament. disp. 83. n. 166.* Card. de Lugo *de Sacram. disp. 27. n. 82. citt. Laiman. cap. 6. n. 5. & Palao p. 9. n. 8.* si alia intentio specialiter non præscribitur, sufficere existimo intentionem habituales & interpretativam, quam quilibet Christianus de salutis suæ remediis habere & generatim velle præsumitur, ut bona opera sua sibi profint, quantum possunt. Ratio est; quia subrogatum sapit naturam ejus, in cujus locum subrogatur, *c. Ecclesia 3. Ut lite pend. ubi Glossa V. Successor & Panormit. n. 3.* Indulgentia autem subrogatur operibus satisfactoriis, satisfaciendi & debitum solvendi vim habentibus, licet quis debitum illud solvere nec formaliter nec virtualiter intendat, ex doctrina Suarez *Disp. 37. f. 3. n. 5.*

Dubium quintò est de indulgentiarum 172. duratione. Qua in re Regulare & perpetuum dogma est, earum, sicut concessionem, & inchoationem, sic & durationem, cessationemque pendere à voluntate concedentis, *arg. Reg. Omnia 1. de R. I.* Unde

Primò concessæ ad certum tempus aut sub conditione, illò demum finitò, & hac deficiente, cessant, *citt. Navarrus Notab. 31. n. 25. & Suarez Disp. 97. f. 5. n. 2.* Quod sicut certum, sic anceps est, quando cessent concessæ pro certa aliqua Festivi-

Festivitate, Qua in re licet DD. satis frequenti calculo receptum sit, eas à primis Vesperis ad secundas inclusivè durare, & cum his cessare: modernò tamen curiæ Apostolicæ stylò & Bullis spectatis, cit. Gobat n. 655. eas quidem cum primis vespers incipere, ait: at non finiiri cum secundis: sed durare usque ad occasum solis, sive, donec iste sub horizonte abditus planè occubuerit. Pro die non festo seu feria aliqua datas ab intempesta & media nocte usque ad hujusmodi noctem alteram durare existimat idem Gobat n. 658. hac in re secutus uñm populi, & leges etiam Romanas, diem sic accipientes, l. More 8. ff. de Feriis & c. Consuluit 24. de Offic. Deleg. Demum ad certos annos vg. ad septennium, vicennium concessas idem n. 662. inchoari, ait à die publicationis in loco factæ: quantumvis publicatio ex justa causa ad unum alterumve annum post Apostolicum Breve exhibitum differatur: nisi tamen istò, indulgentias ad septennium vg. proximum valituras, exprimatur; tales enim ipsò, quò Breve exhibitum est, annò inchoari: atque etiam, ne unus alterve annus intereat, publicandas, monuit n. 661.

173. Secundò concessæ Ad beneplacitum finiuntur morte concedentis; cum enim istius beneplacitum cum vita expiret, c. Si gratiosè 5. de Rescrip. in 6. concedentis morte perinde, ut ad ejus vitam concessas, indulgentias intire, est necesse, cit. Gobat n. 643.

174. Tertio simpliciter & absolute sine certi temporis & conditionis appositione datæ per se perpetuò, etiam causâ, ob quam datæ sunt, cessante, & concedente mortuò, durant, c. Si super gratia 9. de Offic. deleg. in 6. cum sint gratia & beneficium principis, quod decet esse manfurum, Reg. 16. in 6. cit. Sylvester n. 16. Navarrus Notab. 31. n. 25. & Suarez

Disp. 57. s. 2. n. 6.

Per se, inquam; quia per accidens cessant, si intereat res, cui annexæ: vel locus, cui concessæ sunt, absque reædificationis spe destruat: uti &, si indulgentiæ, ita concessæ, à concedente, istius successore, vel superiore revocentur, ut desumitur ex Extravag. Quemadmodum 4. Extravag. Etsi Dominici 5. inter com. & summorum Pontificum, multas revocantium, praxis docet; cum enim legis instar ab istorum pendeant voluntate, ab eorum aliquo revocatæ non perdurabunt, cit. Sylvester n. 17. Navarrus n. 28. Suarez à n. 8. & alii, quibuscum laudatus Gobat rectè advertit, ex voluntate Papæ rationabiliter præsumpta Bullas Indulgentiarum revocatorias, publicatas Romæ, effectum in provinciis non statim sortiri, neque indulgentias cessare, antequam factæ revocationis notitia ad has moraliter potuerit pervenire; quòd, si ante hujusmodi notitiam cessarent, inde orirentur gravia incommoda & fidelium deceptiones.

ARTICULUS IX.

De Jubilæo,

SUMMARIUM.

177. Jubilæi ortus & propagatio.
 178. Natura & differentia ab Indulgentia plenaria.
 179. Ejus occasione facultates variæ concedantur.
 180. Jubilæum solus Papa & variè concedit.
 181. Annò sanctò durat à Vigilia ad Vigiliam Natalis Domini.
 182. Ejus indulgentias lucrantur à Romano itinere impediti.

M m m a

183. Em.